

El vent morat de quaresma

Quan en l'església se celebraven els Set Diumenges de Sant Josep en l'horta començaven a obrir l'ull les faves, els pèsols i els alls tendres. Solia arribar el temporal de quaresma amb un vent morat, amb el so de la pluja durant tota la nit desaiguant pels canalons i al dia següent el sol brillava en totes les goteres que queien de les teulades i també traspassava el cor de neu de les primeres hortalisses i ja fumejaven el muntons de fem en un angle dels taulars abans d'omplir els clots del melonar. En carnestoltes s'oficiava un tridu de desgreuge en l'església i els xics banyaven les xiques tirant-les damunt un pot d'aigua a l'eixida de l'escola i aquest era tot el desenfrenament permès encara que una dona boja del barri dels espardenyers un any va passejar un gat mort penjat de la punta d'una canya i quan va arribar el dimecres de cendra, dia d'abstinència, se'l va cuinar amb una salsa de tomaca, se'l va menjar en el brancal de casa i un veí caçador molt franquista li va pegar una escopetada.

Els diumenges després de dinar el bar Nacional estava ple de llauradors fumant tabac de la saca i Pepe Malena anava buscant cues de cigarret per terra per a carregar la pipa. Al traspasar la porta de cristall amb el coll arrupit pel fred del carrer et rebia la fumaguera i el baf calent de la clientela que jugava a la baralla sense baixar el puret fort de la boca i per allí anava el cambrer Joanet el Caque amb el tovalló al muscle. Pegaven palmes i ell contestava: ¡¡voo!! Arribava amb la plata com un escut i algun privilegiat li demanava una malta o un anís. La major part d'aquells homes del camp passaven la vesprada amb el puny en la galta veient a alguns jugar al xamelo o al tute. Enmig del soroll i la fumaguera se sentien els cops de les fitxes en el marbre i també des de la sala de billars travessava el local l'esclafit de les boles junt amb una veta pestilent que eixia dels urinaris. Els diumenges després de dinar jo anava al bar a demanar diners als meu oncles per a comprar piuletetes en la paradeta de la Paula.

En casa mai es parlava de la guerra: aquell silenci dels meus pares i els meus oncles donava per fet que nosaltres érem els bons i havíem guanyat i altres eren els roïns i havien perdut. En el bar Nacional les vesprades del diumenge jo veia la taula on s'asseien alguns rojos que no havien fugit i altres que ja havien eixit de la presó. Estaven en aquell racó de l'esquerra com a empestats encara que entre ells formaven un grup compacte i potser allí en rogle recordaven les seues gestes, però sempre ho feien en veu baixa ja que estaven a mercè de qualsevol fanàtic que volguera insultar-los o fer-los callar. Des de molt xiquet jo sentia una atracció morbosa cap a aquella taula. Era una taula prohibida a la qual jo no devia acostar-me perquè inconscientment sabia que aquella gent estava marcada; per exemple, allí seia aquell home al que un dia van humiliar enmig de la plaça davant del balneari i jo havia presenciada l'escena ple d'espant.

Havia eixit de la presó aquell mateix matí i quan es dirigia al bar Nacional el va veure des del cancell de l'església Nassio la Barraqueta, que treballava en el registre de la propietat de Nules, un senyor molt piadós i molt de dretes, el qual es va soltar d'improvís i precipitant-se per l'esquena sobre el coll d'aquell socialista d'UGT el va obligar a puntellons a agenollar-se i mentre en terra l'home gemegava l'inquisidor amb els ulls fora d'òrbita a causa del zel li cridava:

—¡¡Digues visca el Cor de Jesús o et mate!! ¡¡Digues visca el Cor de Jesús o t'ofegue ací mateix!!

—¡¡Visca el Cor de Jesús!! —repetia el roig en terra tractant de llevar-se del coll les serpes de l'altre.

Ara aquest roig era un dels components d'aquella taula marcada i jo el veia tots els diumenges allí fumant en silenci amb la boina tirada cap al bescoll i Nassio la Barraqueta s'asseia en el primer banc de l'església en missa major darrere de la fila dels escolans només per a soltar galtades quan aquests parlaven o es movien massa.

L'oncle Benjamín jugava a la groga de dos duros les vesprades del diumenge en el bar Nacional i en realitat no va fer una altra cosa en aquesta vida que jugar a la groga vuit hores diàries durant seixanta anys; l'oncle Cándido i l'oncle Manuel que eren més tradicionals prenien cafè en la Caixa; mon pare no anava al bar ni tan sols els diumenges. Després de dinar ensenyava doctrina cristiana als xiquets en la catequesi del *Rebaño*. A les quatre de la vesprada tocaven les campanes i la plaça estava plena de xiquets al voltant de la paradeta de la Paula on es venien caramels, piuletetes, boles, mistos esclafidors, coets voladors, cigarrets de llavoretetes i regalèssia de bastó. I entrant en fila de dos en l'església cantàvem: "Anem a la doctrina, anem, anem, xiquets corren, corren, corren..." i senties la frescor o la caloreta del temple buit segons l'època de l'any i de seguida els distints grups al voltant dels zeladors en els bancs començaven a produir un guirigall recitant uns el credo, uns altres el paternostre, la salve o el misteri de la Santíssima Trinitat, i un gran estrèpit amb tots els dogmes omplia l'espai.

Després del *Rebaño* eixia la processó de Mare de Déu del Roser i en ella anaven només les fadrines del poble, joves en edat de casar-se que passaven amb la medalla penjada del pit i el ciri en la mà per davant dels finestrals del bar Nacional i des d'allí, parats en la vorera, la colla dels mascles amb el cigarret Ideal en la boca atallava cada una de les xiques com qui inspecciona el ramat. Els Set diumenges de Sant Josep marcaven el pas de l'hivern a la primavera. Dins de l'església s'establí un dens perfum d'encens i colònia barata. En l'horta les faves, els pèsols i els alls tendres anaven fent la seua carn transparent sota la pluja de quaresma.

Manuel Vicent